

ΕΠΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΤΟΥ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΔΗΜΙΩΝ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ἡ βάρκα γλιστροῦσε σιγά ἀπάνω στὴ θάλασσα.

Ἐμπρὸς μας ὑψόνονταν τὸ Μπουρτζι, σὴν μαυροκίτρινο θηρίο, πὸν ἀναδύεται ἀπὸ τὸ βαθειὰ νερὰ. Ἐνας ψαράς, ὁ κύριος Σταμάτης, ἀντίκα τοῦ Ναυπλίου, καλὸς τροφοδότης τῶν δημίων, μοῦ διηγότανε πολλὰ πόρα πολλὰ γιὰ τὴν ζωὴ τους.

— Καλοὶ ἄνθρωποι, μὰ τὸ Θεοῦ, πολὺ καλύτερο ἀπὸ τοὺς σημερινούς πλουσίους. Ἀλλὰ ἔτσι εἶν' ὁ κόσμος πάντοτε. Πρὸς κινεῖται ἐκεῖνοις πὸν καταδικάζουνε τοὺς φτωχοὺς σὲ θάνατο καὶ τὰ ῥίχνει ὅλα στοὺς ὑπέρτες τῆς Δικαιοσύνης.

— Καὶ πὼς ζούσανε ἐδῶ;

— Καλὰ. Φαί, πιετο, μπουζουκί, χαρτιά, ἀέρα καθαρό! Καὶ ὅταν θέλανε νὰ βγοῦνε ἔξω, βγαίνανε. Κρυφά... Ἐἶχαν σπιτία δικὰ τους στὸν ψαρομαχαλά... Καὶ καλόκαρδοι, νὰ πῆς; Σὰν τὰ μικρὰ παιδιά. Μιὰ νύχτα, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς, ὁ Ζήσης, ἔξερξε τὴν μοῦ ἔκανε; Ἦταν προσωμένη ἡ ὥρα. Εἶχα ἀράξει ὄξω σὲ μιὰ τιβέρινα, κ' ἄργησα. Δὲν ἔξερα πὸν βόηκε ἕνα ῥάσο ἀπὸ παπὰ, ἔβαλε κάτι γένεια, ἕνα καμψαχὶ στὸ κεφάλι του, ἔπληξε ἕνα θυμιατήρι, καὶ ἦρθε νὰ, ἔκει κάτω στὰ λιθάρια, καὶ μὲ θύμιαζε. Νύχτα σκοτάδι, γύρω... Κάτω ἔτσι, βλέπω μπροστὰ μου ἕνα παπὰ, μὲ τὸ λιβανιατήρι. Πάγωσα ὁλόκληρος. Ἀφίνω καὶ κουτιά καὶ βάρκα καὶ δίνω μιὰ καὶ πέφτω μὲς στὴ θάλασσα, γιὰ νῶργα κολυμπώντας ἔξω... Σὰν εἶδε ἔτσι ἐκεῖνος ἀρχίζει καὶ μοῦ φώναζε: — Ντροπὴ σου, ρε Σταμάτη πὸν φοβήθηκες!... Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ζήσης, γιὰ νὰ γελᾷς τόκαμα... Πρῶτὴ φορὰ στὴ ζωὴ μου, τόσο πολὺ φοβήθηκα!...

Ἡ βάρκα ἐτροχάλιζε τώρα πάνω στὶς πέτρες. Τὸ πετρωμένο Μπουρτζι, ἐσέκετο μπρὸς μας, μὲ ἀνοιχτές τὶς πόρτες του, σὴν ἕνα περιέργου κήτος, γιὰ νὰ μᾶς καταπῆ. Ἡ θάλασσα πεσομένη ἀνάσκελα μπροστὰ του, τὸ νεροφίλοσε καὶ τὸ ἀπαλοθώπευε, μὲ τὰ γελαστά, παιγνιδιστὰ τῆς κυματιάνας. Κάτω ἀπὸ τὰ καθαρά νερὰ καὶ μέσα στὰ ἔσπρισμα τὰ πετράδια, μαυρολογοῦσε ἕνα πλῆθος ἀπὸ ἀχνούς...

— Μὴν τοὺς πειράξεις, μοῦ λέει ὁ Σταμάτης. Δὲν εἶνε καλοὶ, εἶνε «καλογέροι».

— Καλογέροι τὸν λέω, μὰ οἱ καλογέροι δὲν ἔχουν ἀγκάθια, γένεια ἔχουν καὶ μαλλιά.

— Καὶ γένεια ἔχουν καὶ μαλλιά, κ' ἀγκάθια μ' ὄρεξ καὶ οἱ διάλοο θέλεις!

Ἀφίσε ὅμως νὰ πιάσουμε ἔπειτα, παρακάτω καμμιὰ πῖνα! Ἐχεῖ ἀρεκέτες ἐδῶ ἀλλὰ τὶς τρώει τὰ χταπόδια. Τὶς πιάνω, τὶς τυλίγουν μὲ τὰ πόδια τους, τὶς σπάζουν καὶ τὶς τρώνε, σὴν καρύδι. Τὰ χταπόδια πάλι τὰ κυνηγοῦν ἢ φώκιες. Ἡ φώκια χταπόδια τρώει μοναχὰ. Ἀλλὰ τί τὸ θέλεις... Ἀπ' ὅλα πειδὸ μεγάλο θηρίο εἶν' ὁ ἄνθρωπος!... Δώσ' μου τὸ χέρι σου νὰ μὴ γλιστρήσης...

Σαροὶ λιθάρια, μπουντρούμα καὶ χαλασμένες καμάρες μέσα του τὸ Μπουρτζι.

— Νὰ τὸ σπῆ τῶν δημίων. Ἐδῶ καθότανε ὁ ἕνας δῆμιος καὶ ἀπέναντι ὁ βοηθός του, μοῦ λέει ὁ βαρκάρης.

Δυὸ κάμαρες μὲ τὶς γωνίες τους, μὲ κουζίνα κ' ἀπάνω τὸ γατιάρο τοῦ ὕπνου. Τὰ σανίδια καὶ τὰ κεραμίδια τᾶχουν κλεμένα...

— Ἐκεῖ ἀπέναντι ἦταν ἡ ἐκκλησιά μου ξαναλέει ὁ βαρκάρης. Μικροῦλα ἐκκλησιάσσα μὰ τίποτε δὲν τὶς ἔλειπε. Τὴν φτιάσαν οἱ δῆμιοι μὲ ἔξωρα δικὰ τους καὶ ἐλεητοργιόντουσαν. Τώρα πάει καὶ αὐτὴ μαζὶ μὲ τοὺς δημίους. Τίποτε δὲν ἀφίσανε. Πῆσαν ἀκόμα καὶ τὶς πέτρες. Βλέπεις ἐκεῖνον τὸν σταυρὸ πὸν εἶνε σκαλισμένους στὶς πέτρες; Ὁ δῆμιος ὁ Μπεκιάρης τὸν ἐσκάλλει. Μιὰ ἡμέρα ἕνας στρατιώτης ἔβγαλε τὴν λόγχη του γιὰ νὰ σκοτώσῃ ἕναν συνάδελφό του... Ἐπρόφτασε ὁ Μπόγιας καὶ τὸν ἀρπάξε. Κ' ἔτσι ἐγλύτωσε τὴν ζωὴ τοῦ στρατιώτου, μὰ καὶ ὁ ἄλλος φαντάρος ἐμετάνιωσε. Καὶ χάραξε ὁ Μπεκιάρης τὸν σταυρὸ, γιὰ νὰ τὸν βλέπῃ καὶ νὰ θυμῆται τὸ κακὸ πὸν λίγο ἔλειψε νὰ κάμῃ.

Καλὸς ἄνθρωπος ὁ Μπεκιάρης, μὰ ὁ κόσμος δὲν τὸν ἀφίσε νὰ ζήσει... Σὰν τελεώσε τὴν θητεία του ὡς δῆμιος, πῆγε νὰ ζήσει ψυχὸς στὴν πατρίδα του τὸ Ἄργος. Ἐκεῖ κανένας δὲν τὸν ζύγωνε καὶ ὅλοι τὸν περιφρονοῦσαν. Δουλεῖα κανένας δὲν τοῦ ἔδινε. Ἐφθασεν ὁ ἄνθρωπος νὰ φοβισθῇ ἀπὸ τὴν πείνα. Τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου

νὰ μαζεύῃ ἀχυράδες καὶ νὰ τὶς πουλᾷ γιὰ νὰ ζήσει. Εἶδε κ' ἀπόειδε τέλος δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ κ' ἦρθε πάλε στὸ Ἀνάπλι καὶ ζήτησε νὰ ξαναγίνῃ δῆμιος. Κι' ἔγινε... Μὰ τότε ἦταν πού τοῦ οἰχτήκεν ὁ κόσμος γιὰ καλά... Μιὰ μέρα στὸ καφενεῖο, καθὼς ἔπινε καφέ, τὸν ἔβρισε ὁ Χαντζαρούλας. Καὶ ἔξερξε τί ἦταν ὁ Χαντζαρούλας; Ἐνα θηρίο, ὡς ἔκει ἐπάνω! Καὶ δυνατός! Δουκρίαρια σήκωνε ψηλά στὰ χέρια του, καὶ τὰ κρατοῦσε ἔτσι ἔως νὰ τὰ γδάρουν.

— Αἶντε νὰ χαθῆς ὄρε, τοῦ λέει, πάλι μπόγιας ἐδηλώθηκες!

Ντροπίανες τὸ Ἄργος!...

— Ἄσε με, στὴ δυστυχία μου βρε Χαντζαρούλα, τοῦ ἀποκρίνεται ὁ Μπεκιάρης.

— Φτοῦ σου ἀπὸ δῶ, μᾶς κάνεις νὰ μὴν ἔχοιμε μούτρα στὸν κόσμο οἱ Ἀργῆτες!...

Δὲν χάνει κ' ὁ Μπεκιάρης καιρὸ, βγάζει ἕνα μαγαζι καὶ τοῦ τὸ χώνει στὴν καρδιά!... Οὔτε γκίχ, δὲν ἔκανε ὁ Χαντζαρούλας.

Δικαστικὴ ὁ Μπεκιάρης γι' αὐτὸ, νὰ μείνῃ 8 χρόνια μέσα. Κ' ἔτσι ἔπιασε πάλι τὴ παλιὰ του τὴ δουλειά.

Μέσα στὰ χέρια μου ξεψύχησε. Ζήτησε νὰ τοῦ ἐσάξω λίγο τὸ πουκάμισο στὸ λαμό, ρώτησε ἂν ἦρθε ὁ ἀνηψιός του, σταύρωσε τὰ χέρια του, εἶπε: — Στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου!... καὶ τελεώσε...

Σὰν πῆγαν νὰ τὸν θάψουν στὸ Ἄργος, σηκώθηκε ὅλη ἡ πόλι στὸ ποδάρι. Μὲ τενεκέδες, μὲ ξύλα, μὲ τουφέκια βγήκαν ἔξω καὶ δὲν ἀφίσαν νὰ θάψουν κει πέρα τὸ νεκρὸ.

Τὸν κράτησαν κάμποσες ὥρες ἔτσι καὶ τὴ νύχτα τὸν θάψαν κάπου ἔκει, σὲ μιὰ πλαγιά, πέρα ἀπ' τὸ Νεκροταφεῖο...

Ὁ ἥλιος ἔλαμπε τώρα ὁλόγυρος καὶ χρῶσωνε τὸ παλιὸ κίτρινο χρώμα τοῦ Κάστρου τ' Ἀναπλίου. Ἦρω ἢ θάλασσα ἦταν ἀκίνητη, σὴν βυθισμένη σὲ μιὰ ἡδονικὴ γαλήνη... Ἦσυχία ἔβασίλευε παντοῦ, μιὰ ἡσυχία, μιὰ σιωπὴ, πού σὲ ἐφοβίζαν, σὴν νὰ ἐξεπορευετο ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ καὶ βουβὰ ἔγκυα τῶν μπουδρουμιῶν καὶ τοῦ σωροῦς τῶν συντριμμάτων.

Τὶ εἶδαν, καὶ τὶ ἀκούσαν τὰ ἐρείπια αὐτὰ;... Τὶ κρύβαν μέσα στὰ χαλάσματά τους...

Μιὰ ἡμέρα πού θελήσαν νὰ κάμουν μιὰ ἀνασκαφὴ ἔκει μέσα, βρήκανε ἕνα πλῆθος ἀπὸ κόκκαλα σκελετῶν ἀνθρώπων.

Τὸ ξαναῶσανε καὶ εἶνε ἀκόμα ὡς τὰ σῆμερα ἔκει.

— Ἦσαν ἀκόμα ψυχοπονιάρηδες οἱ δῆμιοι συνέχισε ὁ Γέρω—Σταμάτης. Κάθε Μεγάλῃ Παρασκευῇ, μοῦ δίνανε ἀπὸ πεντακόσους δραχμῆς καὶ μοιράζα στοὺς φτωχοὺς τοῦ Ἀναπλίου, γιὰ νὰ κάνουν Πάσχα, μὰ μιὰ σημείωσι πού εἶχε τὸ ὄνομα τῆς καθεμιάς φαμελιάς. Κ' οἱ φτωχοὶ τὰ πέρνανε, χωρὶς νὰ ἔξερουν ποῖος τὰ στέλνει... Πόσοι φτωχοὶ κάνανε τότε λαμπρὴ καὶ δόξαζαν τὸ Θεοῦ τους...

Γιὰ ρώτησε ὅμως καὶ σῆμερα!... Ποῖος ἀπ' τοὺς ταλλαράδες ἔδωκε πεντάρα γιὰ τὴ φτώχεια;...

Νᾶξερξες πόσοι μὰ γιορτάσουνε Ἀνάστασι, μὲ ξερό, μονάχο μπακαλιῶρο ἔφέτος!...

Ὁ γέρω—Σταμάτης ἔφερε σὲ λίγο μιὰ χούφτα ἀχνούς, πού τοὺς εἶχε πιάσει στὴ «φουκιάδα».

— Νᾶξερξες μοῦ εἶπε ἀνοίγοντας δυὸ—τρεις, τὸ χορταράκι πού ἔχουν μέσα, τὴ μοναδικὸ γιαιτρικὸ πού εἶν' γιὰ τὸ στομάχι! Καὶ ἔξερξε; Γιατρῶσ μὲ τὰ βότανα, τοῦ κόσμου τὶς ἀρρώστειες ἐγώ... Ἐχο σῶσει κόσμο—ψυχοπονία μου—καὶ κοσμάκη.

— Καὶ πού τὴν ἔμαθες τὴ γιαιτρική;

— Οἱ δῆμιοι μοῦ τὴν μάθανε κ' ἐμένα!... Κι' αὐτοὶ τὸ μάθαν ἀπὸ τοὺς ἡστέες μέσα στὴ φυλακή, κ' ἀπάνω στὰ βουνὰ ἀπὸ τοὺς κλέφτες...

Σταμ. Σταματίου

